

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΤΟ ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Όταν πρό έναμιση μήνα, έγραφα κείνο τὸ ἄρθρο στὸ «**Νοῦμᾶ**», γιὰ τὸ ἀγροτικὸ ζήτημα τῆς Μακεδονίας, ἂν ἤξερα πὼς θάκανε τόσην ἐντύπωση καὶ πὼς θὰ τῷ παρνε καὶ καθημερινή ἐφημερίδα, ἡ «**Ἀκρόπολις**», νὰ τὸ δημοσιεύῃ, θάγραφα γιὰ κάτι ἄλλο πὺ σπουδαῖο, πὺ βιαστικό, πὺ ἀναγκαῖο «ἀπολύτως ἐπείγον», ὅπως γράφουν στίς ἐπιστολές, γιὰ νὰ κεντήσουν τὸ διαφέρο τοῦ ταχυδρόμου.

Τὸ ζήτημα αὐτὸ τὸ «ἀπολύτως ἐπείγον» εἶναι τὸ **Προσφυγικό**. Μὰ ὑπάρχει, θὰ μοῦ πῆτε, ζήτημα τέτοιο ; Πολλοὶ θὰ ἔχασαν καὶ τὴ λέξη, ἀπ' τὴν ἀτιμὴ ἐποχή, πὺ γίνανε τόσα ἔργια εἰς βάρος τῶν προσφύγων τῆς Ἀγγιλίας, Εὐξεινολογίας κλπ. (Ο)-μως, ὑπάρχει καὶ τώρα ζήτημα γιὰ τοὺς πρόσφυγες τῆς Μακεδονίας.

Ἄν πιστέψουμε στὰ ὅσα Ρέπουλης ὑπουργὸς εἶπε, ἡ ἐγκατάσταση κ' ἔγινε καὶ πέτυχε. Ἐβδομήντα χιλιάδες Μακεδόνες ἐγκαταστάθηκαν.

Πρῶτα νὰ δοῦμε ἂν ἔγινε καμμιὰ ἐγκατάσταση καὶ πὼς ἔγινε; δεῦτερα νὰ δοῦμε τί θὰ πῇ ἐγκατάσταση κ' ὕστερα νὰ ζητήσουμε τί ἀποτελέσματα ἔχει ἢ θάχει τὸ γενοῦμενο ἢ τὸ μὴ γενοῦμενο.

Μὲ λίγα λόγια: ἐγκατάσταση θὰ πῇ νὰ μποῦν οἱ πρόσφυγοι σὲ σπίτια, νάχουν φαί καὶ νάχουν καὶ λίγα χρήματα νὰ συντηρηθοῦν ὥστε νὰ κερδίσουν ἀπὸ τὴ δουλειά τους, τὴν ἑποῖα πάλι θὰ τοὺς τῆνέ βρῇ, θὰ τῆνέ προμηθεύῃ, ὅποιος ἀνάλαβε τὴν ἐγκατάσταση, δηλ. ἡ Κυβέρνησις. Ἀκόμα ἐγκατάσταση θὰ πῇ, νὰ τοὺς δοθοῦν χωράφια καὶ ζῶα καὶ τέλος νὰρχίσουν μὲ ζωὴ ἀνθρώπινη.

Τώρα τί ἔγινε ; Ἕνας μικρὸς, ἐλάχιστος ἀριθμὸς προσφύγων ἐγκαταστάθηκε στὴν Κατερίνη μέσα στὰ σπίτια τῶν Βοσνίων: τοὺς δόθηκαν καὶ μερικὰ ζῶα, ἀλλὰ χρήματα ἔχι, οὔτε τὰ μέσα νὰ ἐργαστοῦν καὶ κιντυνεύουν νὰ πεθάνουν ἀπ' τὴν πείνα, ἢ, τὸ χειρότερο γι' αὐτοὺς, νὰ ψοφήσουν τὰ ζῶα τους γιὰτὶ δὲν ἔχουν παράδες.

Οἱ ἄλλοι πρόσφυγοι, οἱ σπαρμένοι στὸν Κάμπο τῶν Σερρῶν ἰδίως, ὑποφέρουν μαρτύρια: καὶ εἶναι αὐτοὶ οἱ εὐγενικοὶ Μελενικιώτες, πὺ κράτησαν ἄσπιλη τὴν Ἐθνικὴ Ἰδέα μέσα στίς φουρτούνες τοῦ Βουργαρισμοῦ καὶ τίς ἐπιδρομὰς τοῦ Πανίτσα καὶ Σαντάσκου: οἱ Μελενικιώτες πὺ ἄφισαν τὸ καλὸ τους Μελένικο καὶ τὰ καρποφόρα ἀμπέλια καὶ χύσανε τὸ ἄλλο κρασί τους τὸ πολύφημο, ὅπως χύσανε καὶ τὸ αἷμα τους, γιὰ νὰ φύγουν ἀπ' τὸν ξένο ζυγὸ καὶ νὰρθουν κάτω ἀπ' τὸ Ἑλληνικὸ στέμμα καὶ τὴν

Κυβέρνησι Βενιζέλου. Εἶναι οἱ Στρωμνιτιώτες, οἱ Ξανθιώτες, Πετρισιώτες, πάρα πολλοὶ Θράκες, πὺ μένουν ἄστεγοι, πειναλέοι, γυμνοί, τουρτουρίζοντας στὰ κρῶα τοῦ Ντεμίρ-Ἰσάρ καὶ τῆς Δράμας καὶ τοῦ Κιλκίς.

Κι ἀκόμα δὲ στέγνωσε ἡ μελάνη πὺ γράφθηκαν τὰ φλογερὰ ἄρθρα γιὰ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν Ἀγχιαιτιῶν, Στενηματηχῶν κι ἄλλων σὲ ἡμέρες φαυλοκρατίας.

Καὶ διαβάζουμε καθημερινὰ πὼς ἡ Ἑλλάδα διπλασιάστηκε καὶ μπαίνει: στὸ χρυσὸν αἶώνα. (Ὅλα ὅμως τὰ Κράτη καὶ οἱ Πολιτεῖες πὺ εἶδανε τέτοιον αἶώνα, εἶδανε πρῶτα οἰκονομικὴ δύναμη καὶ πλουτοπαροαγωγή, πὺ εἶναι οἱ στυλοβάτες κάθε μεγαλείου καὶ δόξας. Οἱ διάφοροι τμηματάρχες μὲ συνέντευξες—εἶδος ἐπιφυλλίδες—καὶ ἄλλοι εἰδικοί: ὡς κύμβαλα ἀλαλάζοντα ῥοοῦν» γιὰ παραγωγή τῆς χώρας, πλοῦτο, γεωργία, χτηνοτροφία καὶ ὅλο γιὰ πλοῦτο. Μολονότι μιλάνε γλώσσα μὲ νόμιμα, δὲ λένε τὸ σωστό: γιὰτὶ γιὰ τὸν πλοῦτο χρειάζεται **ἐργασία** καὶ γιὰ τὴν ἐργασία **χέρια, χέρια, χέρια!** Καὶ τὰ χέρια τὰχουν ἄνθρωποι, οἱ δὲ ἄνθρωποι πὺ εἶναι ; Ποιὸς τοὺς βλέπει ; Ρωτάω: (ἔχι τὸ Θεοτόκη, ἀλλὰ τὸ Βενιζέλο).

Ἡ ἀναλογία τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι τόσον ἀπελπιστικὴ !

Πρέπει ὁ πληθυσμὸς νὰ πυκνώσῃ. Πὼς ; Ποιὸς ἔρχεται, ὅταν βλέπει τὰ χάγια τῶν προσφύγων πὺ τραβοῦν ἔξι μῆνες τώρα τὰ πάνδεινα ; Πὺ ζοῦνε μὲ ζωὴ χτηνώδικη ὅλο φοίχη καὶ ἀπογοήτεψη ; Ὁ τμηματάρχης τῆς Ἐργασίας στὴ Γεν. Διοίκησι Σαλονίκης, Λιδέριος τοῦνομα, «ψέγγεται» ὅτι 60 χιλιάδες πρόσφυγες ἐγκατασταθῆκανε σὲ σπίτια, παίρνουνε ταχτικά ψωμί, ρύζι, ροῦχα καὶ χρήματα, τοὺς δόθηκαν μάλιστα καὶ χωράφια καὶ ζῶα καὶ καὶ... Ἡ ἀλήθεια ὅμως εἶναι ἀκριβῶς τὸ ἐνάντιο. Τὸ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου καὶ ράϊσε ἡ καρδιά μου στὸ Σιδερόκαστρο.

Καὶ γίνανε μόνο κάτι μεταφορές, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ φᾶνε ὅλες τίς οἰκονομίες τους οἱ πρόσφυγες καὶ τέλος νὰ τοποθετηθοῦνε ὅπως-ὅπως, μακριὰ ἀπὸ τὴ Σαλονίκη γιὰ τὰ μάτια !...

Πολλοὶ πρόσφυγες δὲ ζητᾶνε τίποτα ἀπ' τὸ Κουβέρνο: οἱ Δοξατινοὶ π.χ., μόνο νὰ βρεθῇ μὲ Μπάνκα νὰ τοὺς κἀνῃ σπίτια καὶ νὰ τὰ ξεπλερώσουν γλήγορα μὲ ὅ,τι χρεωλύσιο ζητήσῃ. Δὲ βαρύνετε ! Οἱ Νιγριτινοὶ τὰ ἴδια. Οἱ Μελενικιώτες γύρισαν οὐλες τίς πόρτες, χτύπησαν καὶ δημοσιογραφικὰ παρὰθωρα, ἔκαναν ἐπιτροπές. Τίποτα ἀκόμα. Πότε θὰ γίνῃ κάτι ; Σὺν ἀπελπιστοῦν καὶ πουλήσουν τὰ κοινίσματά τους—τὰ μόνα πὺ τοὺς ἔμειναν—καὶ τραδή-

ξουν στην Ἀμερική ; Καί τὸ ἀποτέλεσμα ; Ἡ θὰ πάρουν, ὅπως εἶπαμε, τὰ μάτια τοὺς νὰ φύγουν ἢ θὰ γυρίσουν στὰ βουργαροκρατημένα ἢ τουρκοκρατημένα χωριά τοὺς ἢ πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς θὰ χυθοῦν στὶς πολιτείες, ἀφίνοντας τὴ γῆς. Καί τὸ κακὸ ὡς ἐδῶ δὲν εἶναι πολὺ σπουδαῖο· λίγες χιλιάδες παραπάνω ἢ παρακάτω δὲ σημαίνει στὸ Κράτος· σημαίνει ὅμως στὸ ἔθνος καὶ τὸ Ρωμαϊκὸ πάντα στὴ δύναμη τὴν ἐθνικὴ στηρίχτηκε. Ἡ ἐθνικὴ ζήμια ἢ ἀνυπολόγιστη, εἶναι πῶς οἱ Θράκες καὶ ἄλλοι ὑπόδουλοι ποὺ εἶταν καὶ εἶναι ἔτοιμοι νὰ τρέξουν στὴ Μεγάλῃ Πατρίδα, καὶ θὰ γίνονταν ἔτσι μιὰ αὐτόματη πύκνωση πληθυσμοῦ, βλέποντας τί γίνεται μὲ τοὺς πρόσφυγες τούτους, ἔρχονται ; Βέβαια ὄχι. Καί μοῦ τῶπε καθαρά καὶ σταράτα ἓνας Γκιουμουλτζινιώτης—ἕμμος μάλιστα—στὶς Σέρρες: «ἀφίνω ἀδερφέ μου καὶ χτήματα καὶ περιουσία γιὰ νὰ ῥθω· μὰ νὰ ψοφήσω τῆς πείνας καὶ γὼ καὶ τὰ παιδιὰ μου ἔτσι [ὅπως δηλ. οἱ πρόσφυγες] δὲν τὸ κάνω· ἄλλο γιὰ μιὰ ὥρα ἀνάγκης τί μπορεῖ νὰ γίνη». Στῆς ὑπέρτατης ἀνάγκης τὴ στιγμὴ θυσιάζει τὰ πάντα ὁ Ρωμῆς, μὰ ὅταν σκέφτεται ψυχρὰ δὲν κάνει τόλμες τέτοιες, ἄσκοπες.

Μὲ τὴν ἀστοχὴ ἐνέργειά της, ἡ Κυβέρνηση ἄφισε νὰ τῆς φύγῃ ἓνα ἄκοπο καὶ ἀνέξοδο μέσο νὰ πυκνώσῃ τὸν πληθυσμὸ· τώρα νὰ δοῦμε τί θὰ κάνῃ. Εἶναι ὀλεθριώτατο τὸ ποὺ γένηκε, μὰ ὄχι καὶ ἀγίατρευτο· «κάλλιο ἀργὰ παρὰ ποτέ». Ρούσσει καμπάνα ἐπὶ τέλους πρέπει νὰ χῇ κανεὶς γιὰ νὰ σημάνη τὸν κίντυνο; Δὲν πάει βαθύτερα, μακρότερα ἢ ματιά;

Μυστήριο !

Οὔτε μυαλὸ θὰ πουλήσῃ κανεὶς, οὔτε γιὰ σοφὸς θέλει νὰ περάσῃ φανερώνοντας ἀπ' τὴν πραγματικὴ ὀψή του τὸ ζήτημα αὐτό· πρέπει νὰ πονῇ καὶ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς καὶ γιὰ τὸν τόπον αὐτόν, γιὰ τὸν ὅποιο χύσαμε ποτάμια αἷμα καὶ ὠκεανούς τὸν ἴδρω....

Σαλονίκη, Γενάρης 1914

Κώστας Νταϊφᾶς

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ «ΜΟΥΣΙΚΗ»

Μυστακίδου, Εὐδοαδιδάδου καὶ Μακρῆ

13-15 Στὰ Ἀρσακίου 13-15 Ἀθήναι

Τελευταῖαι Ἐκδόσεις

Τὰ «Παναθηναῖα τοῦ 1913», 19 τραγουδιὰ Δρ. 8,40
Ε. Ροδίου, 15 Σχολικὰ ἄσματα εἰς 2 τεύχη, τὸ τεύχος » 1,50
Ι. Σακελλαρίου. Πήραμε τὰ Γιάννενα. Ἀόφνης μυρτιάς
στὸ δρόμο σου » 0,60
» Μυριανθισμένη Χίος. Τὸ φλάμπουρο » 0,60
» Ὀλόκληρη ἡ συλλογὴ τῆς κλασικῆς μουσικῆς, μὲ μεγά-
λας ἐκπτώσεις διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν Ὁδῶν.
Μανδολίνα, κιθάρες, βιολιά κλπ. ὄργανα μὲ τὰ ἐξαρτήμα-
τά των.

ΥΣΤΕΡΙΣ ΑΠΟ ΔΤΟ ΝΙΚΗΦΟ- ΡΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥΣ

Καλογραμμένο καὶ καλομελετημένο μ' ἑλῃ τὴ δυνατὴ παρατηρητικότητά, ὅπως σ' ἔλα, τὸ τελευταῖο ἄρθρο τοῦ Λυδοῦ Ποδαβροῦ «Γύρω στὴν κατάστασι» ποὺ δημοσιεύτηκε στὸ προπερασμένο φύλλο τοῦ «Νουμά» (ἀρ. 516). Τὰ λίγα ἑλῃ χτυπητὰ καὶ κάθε του λέξη γιὰ τὴ γενικὴ κατάστασι τοῦ Ἑλληνισμοῦ ξεσπᾷ τὴν καρδιά τοῦ λύτερου Ἑλληνα, μὰ περισσότερο τὴν καρδιά τοῦ σκλάβου Ρωμιοῦ ποὺ ἔλπιζε, ὕστερις ἀπὸ τόσες νίκες καὶ τρόπαια, νὰ δῇ μιὰ μέρα χρυσή, μιὰ μέρα χαρὰς καὶ ἀγαλλίασις. Μὰ καθὼς δείχνουνε τὰ πράματα βγαίνει ὁ σκλάβος γελασμένος καὶ ὁ Ἑλληνας ὑπήκοος ποὺ ζεῖ στὴν Τουρκία, ὕστερις ἀπὸ δυὸ νικηφόρους πολέμους, χερρότερος καὶ ἀπὸ ἓνα ὑπήκοος τοῦ Βελγίου ἢ τῆς Ὀλλανδίας, νὰ μὴν πῶ τῆς Κίνας. Ἀφίνω κατὰ μέρος τὰ μεγάλα ζητήματα ποὺ ἀνησχοῦνε δολόκληρη τὴ Ρωμιόσυνῃ καὶ τὴν κρατοῦνε μέσ' σὲ ἀγωνία, τὸ Ἑπειρώτικο καὶ τὸ Νησιώτικο. Ἀφίνω κατὰ μέρος τὴν κακομοιριά στὴ διοίκηση καὶ στὴν ἐσωτερικὴ κατάστασι τῆς Νέας καὶ Παλιᾶς Ἑλλάδας. Ἀφίνω τὴ μετανάστεψι στὴν Ἀμερικὴ καὶ τὴν οἰκονομικὴ καλλιτέρεψι τοῦ λαοῦ. Ἀφίνω τὴν ἀφομοίωσι καὶ τὴν μεταρρύθμισι τοῦ φορολογικοῦ συστήματος στὴ Νέα καὶ στὴν Παλιὰ Ἑλλάδα. Ἀφίνω τὴν προσάρτησι τοῦ τᾶδε ἢ τοῦ τᾶδε μέρους τῆς Νέας μας Ἑλλάδας. Ἀφίνω, ἀφίνω τόσα καὶ τόσα ἄλλα ποὺ τὰ λέει τόσο καλά ὁ Ποδαβρὸς καὶ ἔρχουμαι ἐδῶ στὴν Τουρκία, ἐδῶ στὴν Πόλιν, μέσα στὴ Θράκη, πέρα στὴ Σμύρνη, καὶ σ' ἑλῃ τὴν Ἀνατολή. Νὰ σὰς πῶ τί τραβοῦμε ; Περισσότερα ἀπὸ κείνα ποὺ τραβοῦσαμε, ὕστερα ἀπὸ τὸ 97, περισσότερα ἀπὸ κείνα ποὺ τραβοῦσαμε στὴν ἀπολυταρχία ἀπὸ τὸ Χαμίτη καὶ στὸ Σύνταγμα ἀπὸ τοὺς Νεότουρκους. Τὸ τί τραβοῦμε τώρα, ὕστερις ἀπὸ δυὸ νικηφόρους πολέμους, τόσες νίκες καὶ τρόπαια, εἰρηνές καὶ συθῆκες, σιδιάσκεψες καὶ διαβούλια, γερμανικὲς συγγένειες καὶ συμπάθειες Γαλλικὲς, Ἀγγλικὲς κουτοπονηριὲς καὶ Ρούσσικα ἀγριοχαϊδέματα, φιλίες καὶ συμβάσεις, συμμαχίες καὶ ἀγαθὲς σκέψεις, ταχυδρομικὲς ἐνώσεις καὶ ψυχρολουσιὲς Ἱταλοαυστριακὲς, ὕστερις ἀπὸ ἔλα τοῦτα, νὰ σὰς πῶ τί τραβοῦμε ; Ἀκούστε. Ἀγριο μποῦκοτάζι σ' ἑλῃ τὴν Τουρκία ἀπὸ τὴν Πόλιν ὡς τὴν Σμύρνη καὶ ὡς τὸ μικρότερο χωριὸ τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Θράκης. Μποῦκοτάζι μελετημένο καὶ ἐφαρμοσμένο μὲ τὸ νῖ καὶ μὲ τὸ σῖμα. Μποῦκοτάζι θετικὸ καὶ ἀρνητικὸ, ἂν μπορεῖ νὰ τὸ πῇ κανεὶς. Μποῦκοτάζι ὀργανωμένο ἀπὸ τὸ Κομιτάτο καὶ ὑποστηριζόμενο